

Oponentský posudek na bakalářskou práci Markéty Košařové: „Raně středověké osídlení v Dražkovicích (okr. Pardubice). Bakalářská práce. Ústav historických věd. Filozofická fakulta. Univerzita Pardubice. Pardubice 2016.

Oponent: Jan Musil

Text: 1-70; Tabulky: 2; Grafy: 3; Mapky: 8; Kresebná dokumentace: 50; Fotografická dokumentace: 31. Osteologický posudek Olgy Trojánkové. Katalog nálezů na přiloženém CD-ROM.

Obsah: Úvod (3-4); Lokalizace a přírodní podmínky (5-7); Dějiny bádání (8-11); Historický kontext (12-16); Vyhodnocení terénní situace (17-38); Analýza keramického materiálu (39-59); Vyhodnocení dalších nálezů (60); Zasazení do kontextu osídlení (61-64); Závěr (65); Resumé (66); Seznam použitých zdrojů (67-70); Přílohy (71-154); Katalog nálezů na přiloženém CD-ROM.

Markéta Košařová ve své předložené diplomové práci zhodnotila výsledky záchranného archeologického výzkumu na ppč. 406/24-25 v k. ú. Dražkovice, který provedlo Východočeské muzeum v Pardubicích v roce 2014 pod vedením Mgr. Kristýny Bulvové. Autorka se na základě pečlivě provedené analýzy terénní situace, ale zejména na základě rozboru archeologických nálezů pokusila zasadit zdejší mladohradištní osadu do širšího kontextu.

V úvodní kapitole autorka stručně nastínila základní motivaci k výběru tématu bakalářské práce, její vlastní strukturu a metodiku. V první číslované kapitole (kap. 1) je stručně definováno zájmové území, okolnosti výzkumu a přírodní podmínky na lokalitě. Kapitola je členěna přehledně a má logickou výstavbu, nalezneme zde i informaci o svažitosti a orientaci svahů doplněnou mapovými podklady (Mapa 4 a 5), zjevně výsledky analýzy digitálního výškového modelu (DEM). Odkaz na zdroj vstupní informace nalezneme až na vlastní popisce mapy 4 a 5 (EU-DEM). Poněkud rozpačitě působí citace školního atlasu ČR (Kolektiv autorů 2000). Zde bych uvítal odkazy na odbornou literaturu. Naopak velmi kladně hodnotím autorčinu snahu vyseparovat pouze klíčová fakta, která mají význam pro pochopení vlivů přírodního prostředí na sledované lokalitě (zejm. pak v dalších kapitolách vztahujících se k posouzení vlivu postdepozičních procesů a archeologických transformací).

Druhá kapitola je věnována dějinám bádání dovedená do roku 2011 (kap. 2). Následuje stručný výčet písemných pramenů mapující dějiny Dražkovic od 11. do 15. století (kap. 3.1 a 3.2), na kterou navazuje charakteristika raně středověkého osídlení na Chrudimsku (kap. 3.3). Ve čtvrté kapitole (kap. 4) se Markéta Košařová se věnuje vyhodnocení terénní situace. V první části nalezneme popis jednotlivých objektů (kap. 4.1), za kterým následuje rozbor (kap. 4.2) a vlastní interpretace nálezové situace (kap. 4.3). Autorka si všímá horizontálních i vertikálních stratigrafických situací. Autorka interpretuje odkryté situace jako pozůstatky několika kulových nadzemních staveb a přilehlých sídlištních objektů (jámy, síla apod.), přičemž předpokládá několik fází zástavby. Speciální pozornost autorka věnuje postdepozičním procesům (kap. 4.4), na kterou navazuje v rámci analýzy fragmentarizace raně středověké keramiky (kap. 5.7).

Jádro předložené bakalářské práce představuje rozbor archeologických nálezů (kap. 5), zejm. keramiky. Autorka použila metodu analýzy technologických skupin, která se běžně užívá při hodnocení středověké keramiky. Autorka vymezuje z dražkovického souboru celkem 11 keramických technologických skupin. Na tomto místě bych ocenil základ definice, připomenutí, že technoskupiny jsou definovány na základě **makroskopicky postižitelných vlastností**. Autorka si všímá 1) barvy povrchu, 2) vlastnosti keramického těsta, 3) druh (nikoli typ – str. 40) výpalu, 4) úprava povrchu. Ocenil bych ještě uvedení barvy a struktury lomu keramického střeptu a uvedení podobnosti s jinými technologickými skupinami v regionu. Ostří této poslední výtky otupuje pokus o synchronizaci s technoskupinami vymezenými pro středověkou Chrudim (kap. 5.5). Zde bych si jen dovolil autorku mírně poopravit. Jádro technologických skupin bylo vymezeno na základě výzkumu ve Filištínské ulici (v práci uvedena Filištýnská – s. 46) J. Frolíkem a J. Siglem. Technologické skupiny tehdy nebyly ještě definovány v dnes již běžně užívaném standardu (tj. 1. barva, 2. keramické těsto, 3. barva lomu, 4. druh výpalu, 5. úprava povrchu a 6. afinita k jiné technologické skupině). Tento systém byl pak opravdu dotvořen J. Frolíkem a J. Musilem na základě výzkumu v Hradební ulici (nikoliv na základě výzkumu podlažického kláštera) a postupně je doplňován. V předložené práci jsou uvedeny definice chrudimské technoskupiny 201 – 208 (s. 46-48), záměrně však používám termínu „uvedeny“, nikoliv ocitovány jejich skutečné definice (např. 201 středohradištní hlazená, na s. 46-47 má uvedeny tyto vlastnosti: větší množství hrubšího slídnatého ostřiva; hlazený povrch; středně tvrdý výpal, redukční; barva černohnědá, hnědá; v naší definici: 1. černohnědá, hnědá; 2. písčité ostřivo (do 1 mm), slída jemně mletá (menší než 0,5 mm) v těstě a vystupuje i na povrch; 3. hnědočervený; 4. opticky středně tvrdý, R, obtáčení; 5. pečlivě upravený až hlazený povrch; 6. CRF 1). Jak lze tento rozdíl vysvětlit? Do jisté míry se musíme pozastavit i u rozboru grafitové keramiky (kap. 5.6). Grafitová keramika se nenalézá pouze na jižní Moravě, ale i v jižních Čechách či dolním Rakousku. Nicméně ve vazbě na římsové okraje a společný výskyt se zbožím zdobeným archaickým radélkem nás opravňuje hledat její možný původ na Moravě, popř. v dolním Rakousku. Na následujících stránkách (kap. 5.7) autorka navazuje na postihnutí postdepozičních procesů na lokalitě (kap. 4.4) analýzou indexu fragmentarizace, čímž práci vysoce zhodnocuje, kvalitativně posouvá nad požadovaný rámec bakalářské práce. Jedinou nesrovnalost oproti vzorci definovanému M. Kunou (Kuna et. al. 2012, 185) spatřuji v jiné hodnotě mocniny síly zlomku ve jmenovateli lomeného výrazu vzorce (s. 50). Jedná se jen o překlep, nebo o přizpůsobení vzorce lokality v Dražkovicích?

Po analýze archeologických nálezů následuje zasazení lokality do mikulovického sídlištního komplexu a postihnutí jeho vývoje a kontaktů s dalšími regiony (kap. 7). Po té následuje stručný závěr shrnující zjištěné poznatky.

Velice pečlivě je provedena kresebná i fotografická dokumentace. Jedinou vadou na velmi kvalitní dokumentaci je rozkolísanost umístění profilů zlomků, toho je třeba se napříště vyvarovat. U mapových čístopisů svažitosti a orientace svahů (Mapa 4 a 5) by bylo pro příště výhodnější vycházet z DEM získaného DMR5.G či výškopisného modelu Základní mapy ČR 1:10 000, který poskytuje při přiblížení vyšší rozlišení než web map server EU_DEM. Práce je psána poměrně čtivým a úpornějším stylem s minimem překlepů a prohřešků vůči gramatice. Rovněž velmi kladně hodnotím minimum odkazů na webové stránky (de facto pouze na WMS servery). Práce splnila sledované zadání a cíle. Shrnula velké množství informací, které utřídila a analyzovala, čímž zvládla postupy pro zpracování a vyhodnocení archeologických movitých nálezů. Velmi nadstandardně hodnotím analýzu postdepozičních

procesů a archeologických transformací. Množství shromážděných a kvalitně utříděných informací bude možné využít pro prohloubení eventuálního dalšího studia.

Předloženou práci Markéty Košařové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně mínus.

Literatura

Kolektiv autorů 2000: Školní atlas České republiky. Praha.

Kuna, M. et al. 2012: Výpověď sídlištního odpadu. Praha.

V Chrudimi dne 12. 5. 2017.